

Återberättande text med cirkelmodellen

Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 1-3

Syfte

Att eleverna ska träna på och lära sig hur en återberättande text, till exempel om ett studiebesök, kan skrivas.

Läraren reflekterar

Vi använder oss av cirkelmodellen för att förmedla kunskap om olika textgenrer. Cirkelmodellen används för att visa och stötta eleverna i olika texttyper. Ibland kan vi kanske lämna det enskilda skrivandet för tidigt till eleverna – utan att ge dem rejält med stöttning, vägledning och struktur om hur en viss text ser ut. Jag ser en stor vinst med att förbereda eleverna innan de släpps fria att skriva. Vi följer liknande arbetsstruktur när vi introducerar textgenrer för att den igenkännande faktorn gynnar flertalet elever.

Om cirkelmodellen

Cirkelmodellen består av fyra faser. Jag nämner dem kort här men hänvisar till "Stärk språket, stärk lärandet" av Paulin Gibbons – en bok väl värd att läsa för att stötta elevers skrivande, främst våra elever med svenska som andraspråk.

Fas 1 – Bygg upp kunskap om ämnesområdet. Fokus ligger främst på textens innehåll. Det kan vara att samla information om något – samtala, läsa och anteckna.

Fas 2 – Skaffa förebilder inom genren. Vad är texttypens syfte? Vilken struktur?

Fas 3 – Skriva gemensam text. Läraren skriver text tillsammans med eleverna så eleverna är delaktiga och kan se hur texten byggs upp.

Fas 4 – Skriva individuell text

Metod – Förslag på lektionsupplägg

Här ger jag konkreta tips och material på hur du med hjälp av cirkelmodellen kan förmedla kunskap om hur eleverna kan skriva faktatexter. Låt faserna ta tid, ju mer vi förbereder eleverna – desto bättre förutsättningar får de.

FAS 1: Kunskap om ämnesområdet

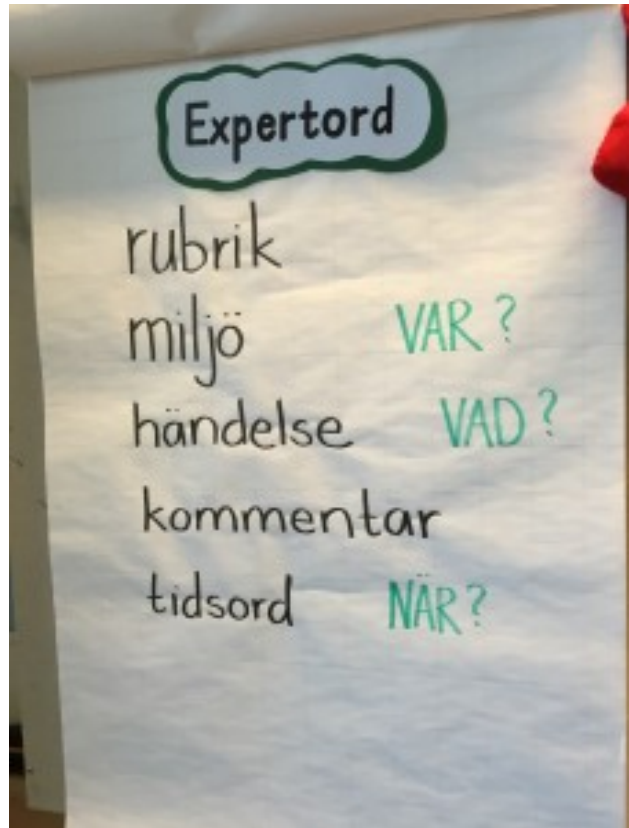
Jag ställer frågor och ger svar på följande frågor: Vad är en återberättande text? Vad är tidsord? Vilka kan vi? Varför ska vi använda dem? Jag beskriver för eleverna hur man kan dela upp en återberättande text:

- rubrik
- miljö
- händelse/r
- slutkommentar

Expertord (skrivs i klassrummet)

Vilka ord behöver vi förstå för att kunna skriva återberättande text?

Exempelvis; återberätta, tidsord, rubrik, miljö, händelse, slutkommentar.

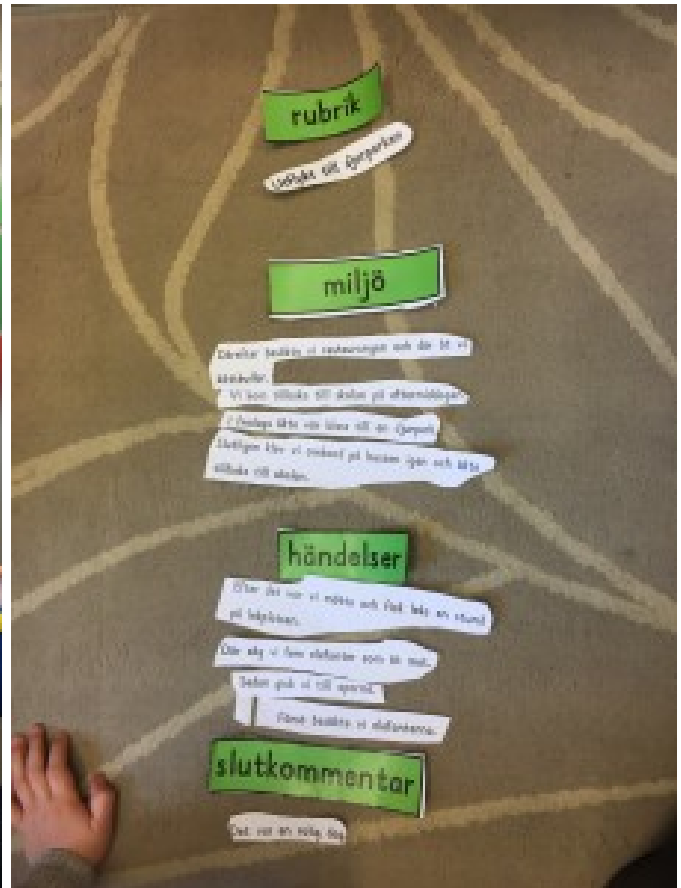

FAS 2: Förebilder – Titta på exempel

Det finns två texter om djurparken. Den första är en uppräkningslista av händelser och rubriken är inte särskilt synlig. Den andra texten har samma innehåll som den första men består av flera tidsord och en tydlig rubrik. Titta på texterna med eleverna. Vilken är bäst och varför? Stryk under alla tidsord. Klipp sönder andra texten (jag kopierade dem till A3) och lägg intill de olika delarna;

- rubrik
- miljö
- händelse/r
- slutkommentar

På så sätt testas eleverna att dela in redan befintlig text i de delar som deras senare texter ska innehålla.

Tidsord och övning

Eleverna behöver möta tidsord ofta för att bekanta sig med dem. Därför hade vi övningen "mina-dina-ord" som eleverna uppskattade. Låt eleverna börja med att skriva ner tre tidsord under "mina ord" därefter får de gå runt i klassrummet och möta sina kamrater. Vilka ord har du? Kanske har kamraten tidsord som inte du själv har och då skriver du av kompisens ord under "dina ord". På så sätt hjälper eleverna varandra att fylla pappret med tidsord och de får läsa orden flera gånger. Det är uppskattat med uppgifter där eleverna inte alltid behöver sitta vid en bänk.

Ännu en övning

Eleverna behövde mycket tid att träna sig i hur återberättande texter kan se ut. De fick ännu en text att träna på. De fick läsa, hitta tidsord, klippa sänder och dela upp textens delar i *Alicia bakar*.

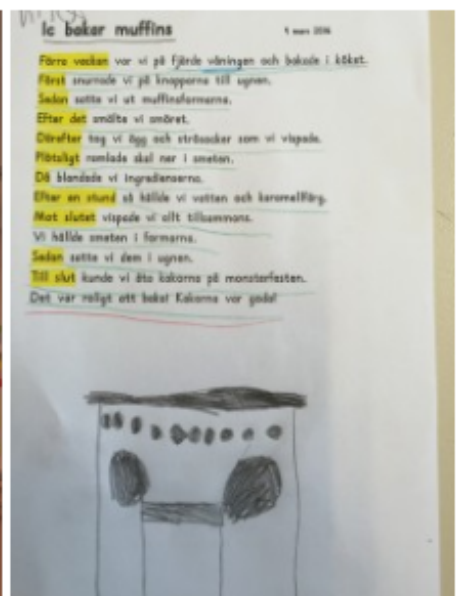
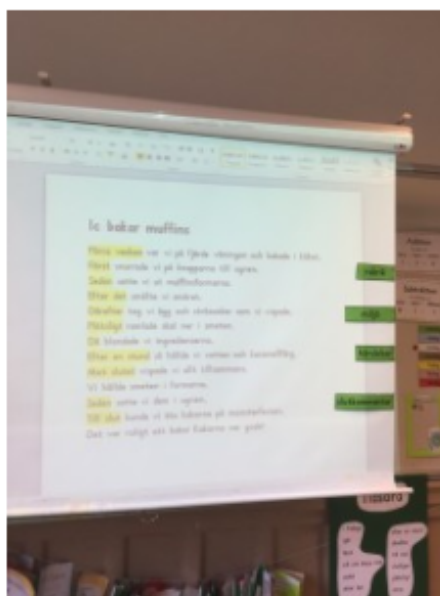

FAS 3: Skriv en gemensam text

Utgå från en gemensam upplevelse. Skriv stödord på tavlan i en tankekarta. Skriv siffror på stödorden – kronologisk ordning – vad gjorde vi först? Skriv en gemensam text på projektorn om något ni gjort – ta hjälp av tankekartan. Leta tidsord och se om ni fått med alla delar:

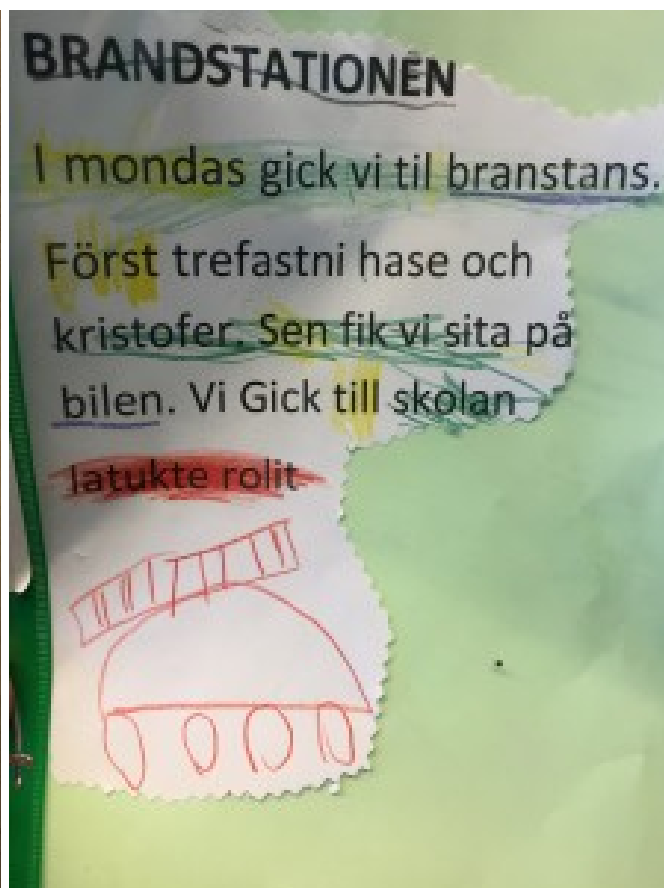
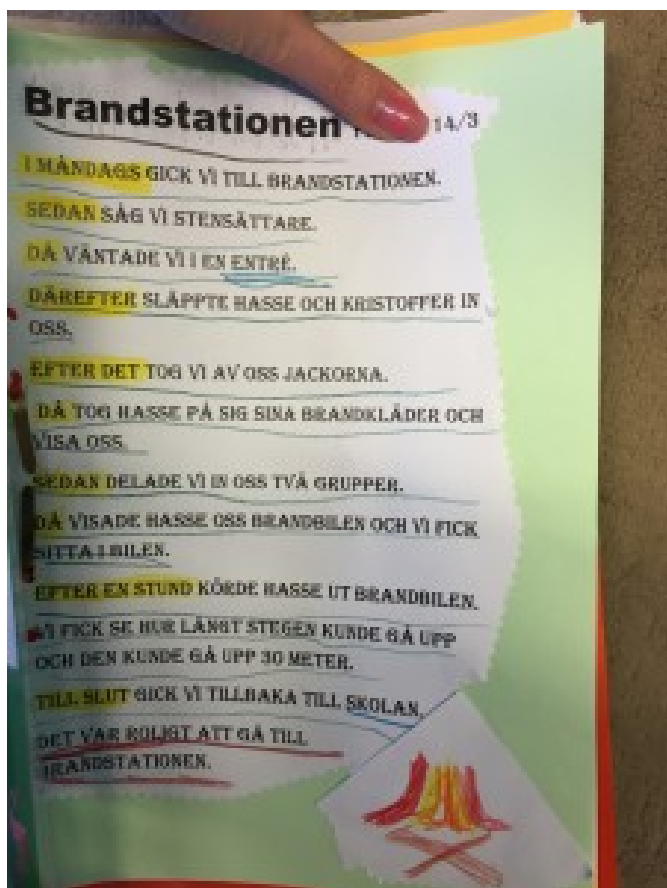
- rubrik
- miljö
- händelse/r
- slutkommentar

Vi hade bakat i klassen. Eleverna fick bilder på de olika momenten i receptet och nummerade dessa. Detta blev sedan ett stöd för skrivandet. Efter att vi skrivit texten fick de stryka under de olika delarna med olika färg.

FAS 4: Skriva egna texter

Gör en gemensam tankekarta av en gemensam upplevelse innan som stöd. Eleverna skriver. Om eleverna vill kan de färgkoda delarna i texten för att se att alla delar är på plats. Det beror på vad eleven vill göra med texten. Det steget kanske de vill hoppa över om texten ska hängas upp i klassrummet. Låt kamratparet ge varandra respons – finns tidsord? Finns alla delar med?

Lgr 11 Förmåga (kopplingar till åk 3)

Formulera sig i tal och tala i skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer, söka information från olika källor.

Centralt innehåll

Beskrivande och förklarande texter, till exempel faktatexter för barn, och hur deras innehåll kan organiseras. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag.

Kunskapskrav

Eleven kan skriva enkla texter med läslig handstil och på dator. Eleven kan söka information ur någon anvisad källa och återger då grundläggande delar av informationen i enkla former av faktatexter. Texterna innehåller grundläggande ämnesspecifika ord och begrepp som används så att innehållet klart framgår.